

מסורת הש"ס

א) לקמן כב. שנת קלט;
ב) לקמן כב: ר"ה טו: לב;
ג) למינא פ"י לתמן ו"א
למפוז. ערך. ד) ואשי"ל
ו"ה כ"ה"ף והל"ש;
ה) לקמן ז. ו) לקמן כב:
ז) ע"י מוס"פ ז"ב סב. ד"ה
(ומה);
ח) ע"י מהר"ש"א;

הגהות הב"ה

א) ג"מ עמ"ס ב"ר"ט ע"י
כ"ל ותיבת נמתח:

גליון הש"ס

ג"מ אפרוח שנו"ד ב"ר"ט
ע"י מור"ט פ"ק ד' מנה
כ' ד' ע"ד: שם שח"ר.
וכן לקמן דף ג' ע"ב סו"ה
דף ז' ע"א ע"י:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א) ר"ש" ד"ה הט"ס וכו'
דעובר ידן אמו הוא. י"ב
ר"ל לענין זו הי עובר ידן
אמו דלא נינהו כשיטת
אמו דע"פ היא א"ל
בע"מ מן הט"ס הד"ה
לאו ידן אמו הוא וימת
בשיטת ע"מ דק"מ"ל
ב"ד ס"ט ע"ט וי"ט
תוס' סנהדרין דף פ' ע"ב
ד"ה עובר וכו' ע"ה"ה
ד"ה: ב) תוס' ד"ה
הוא"ל וכו' וה"י מוכח
בשם. י"ב דף מה ע"ב
במס' ד"ה א"ת ב"ה ב"ה
אפרוח יע"ה:

מוסף רש"י

מת ביום טוב ראשון.
מת בשבת. כגון שנת
שבת ולמחר היה יום
(שבת קט"ז). מה שאין
כן בביצה. דאין ר"ה שיה
לימים טובים של גלויה.
דאילו ר"ה חמור י"ט שני
דליני ונולדה זה אסורה
בזה (שם לקדשה א"ת
ולא הקלו ב"י"ע שני של
ר"ה א"ל לענין מת נלכד
(לקמן כב). מניח אדם
עירובי תבשילין מ"י"ט
לחברו ומתה. אם מניח
ב"י"ט ראשון וזו שני ימים
טובים חמשי ועבר שבת.
ומתה אם הי"ט חול ומחר
קדש עירובי עירוב. ואם
חולין איני כ"י"ט לע"ב
למשילין (לקמן פ"ו).

מוסף תוספות

א. בחול המועד וכל שכן
במועד עצמו. ת"פ.
ב. אבל לצורך מת
שמוטל לפניו ודאי פירי.
ה"פ. ג. דהא אפרוח
בעודו בקליפתו לא חזי
למירי. רש"י. ד. וכן
סומא ששחט דווקא
בריע"ב אבל לכתחילה
לא שיה.

ביצה פרק ראשון ביצה

ו.

עין משפט
נר מצוה

ל"ח א מ"י פ"א מהלכות
י"ט הלכה כב סגנו
לאון עה עוש"ע א"ת ס"י
ת"ו סעיף ב וס"י תקטו
סעיף ז:
ל"ב ב מ"י שם עוש"ע שם
ס"י תקטו סעיף ד:
ב ג ד מ"י שם עוש"ע
מ"א ה ו מ"י פ"ו מהל'
י"ט הלכה י"א י"ג
ו"פ"ח מהלכות עירובין
הלכה ט"ו סגנו לאון עה
עוש"ע א"ת ס"י תקטו
סעיף כ:
מ"ב ז מ"י פ"ה מהלכות
מ"א הלכה ט"ו
עוש"ע י"ט י"ג סעיף ג
[וס"י ע"ט סעיף ג]:

מימות עורא ואילך לא מצינו אלו"ה מעובר. וא"ת והאמרנין
צברונין (דף לג. ושם) דרבי יוסי אוסר הביצה שנולדה
[צבראשון ביום] השני וא"כ היכי פליגי נהרדעי א"ר יוסי שהו"ה תנא
י"ל דלרבי יוסי אסור אי אחרמי ונהרדעי אמרי דלא אחרמי:

י"ג טוב שני א"בני מת כחול שויה
רבנן אפילו רמינו ליה גלימא
ואפילו רמינו ליה אבא. ותימה
דצמועד קטן (דף ה. ושם) אמרינן אין
חופרין כוכין" צמועד והכא משמע
דאין זו מלאכה וי"ל כפי" ר"ח פירש
שהיו רגילין לתפור הרבה צימד כדי
שיהיו מומונות כשיצאו מתיים ועל זה
קאמר דאין חופרין צמועד לנורך
אחר המועד. ו[האידינא דאיכא
חברי חישינו. פ"ה] שכו"פ לשרלא
לעשות מלאכה וכשהו"ה י"ט מניחין
אותם ואם היו רואין שיקצרו מתיים
יכופו אותם לעשות מלאכה והשתא
בזמן הזה שאין חזרי מותר ואין לומר
שנר"ך מנין אחר להמירו דמין דזה
הטעם משום חששא ועברה החששא
עבר הטעם וה"נ אמרינן גזי מים
מגולין דלאסורין שמו נחש שמה מהן
ועכשיו שאין נחשים מגולין בימינו אנו
שומין מהן אפילו לכתחילה אע"פ
שהו"ה דבר שצמנין ומ"מ ר"ת היה
אוסר ומעשה היה צמלאו"ן שמת אדם
אחד ב"י"ט שני ור"ו להתעסק בו
לקצרו וגער צהן ר"ת ושלח להם בני
צכר אינן בני תורה והתם בני
תורה כדאי"ת צצבת (דף קלט. ושם) שלח
לקצור מת ב"י"ט שני משום נכרים
בני תורה וניהו ואמי לזלזולי ביה
אזל הר"י אמר דאין זה דמיון דהא
לענין הרבה דברים אשכחנא דאינן
בני תורה כדאי" צצבת (דף קמ. ושם)
חזנהו דקא אזלי תורמוס דשלקי
נכרים ואסר להו ופריקינן והא נאכל
כמו שהוא חי אין בו משום נכרים
ומשני שלח היו בני תורה ואנו אין אנו
חוששין צצבר זה דקיימא לן דכל
שהו"ה נאכל כמו שהוא חי אין בו
משום נשולי נכרים והר"ר יחזיקל
אומר דלא דמי דשאי הכא

אמר רבא מס ב"י"ט ראשון נר. מת המוטל לקצור אם י"ט ראשון
הוא וכו': משא"כ צביצה. לענין ביצה לא הקלו ב"י"ט שני דראש
השנה להקשות לשל גלויה דאילו ר"ה נולדה בזה אסורה בזה: אף
צביצה. נולדה בזה מותרת בזה: דמאי דעסיך. לאסרה בשני

אמר רבא י"ט ביום טוב ראשון יתעסקו
בו עממים (ה) י"ט ביו"ט שני יתעסקו בו
ישראל ואפילו בשני ימים טובים של ר"ה
מה שאין כן בביצה נהרדעי אמרי אף בביצה
דמה דעתך דלמא מעברי ליה לאלול הא
אמר רב חיננא בר כהנא אמר רב (ג) מימות
עורא ואילך לא מצינו אלול מעובר אמר
מר זוטרא לא אמרן אלא דאשתיה אבל לא
אשתיה משהינן ליה רב אשי אמר א"ע"ג
דלא אשתיה נמי לא משהינן ליה מ"מ יום
טוב שני לגבי מת כחול שויה רבנן דאפילו
למיגו ליה גלימא ולמיגו ליה אסא אמר
רבינא והאידינא דאיכא חברי חישינו רבינא
הוה יתיב קמיה דרב (ז) (אסי) בשני ימים
טובים של ראש השנה חזויה דהוה עציב
אמר ליה אמאי עציב מר א"ל דלא אותיבי
עירובי תבשילין אמר ליה ולותיב מר
האידינא מי לא (ח) אמר רבא מניח אדם עירובי
תבשילין מ"י"ט לחבירו ומתנה אמר ליה יאימר
דאמר רבא בשני ימים טובים של גלויות
בשני ימים טובים של ראש השנה מי אמר
והא (י) אמרי נהרדעי אף ביצה מותרת אמר
ליה רב מרדכי בפירושו אמר לי מר דלא
סבר להא דנהרדעי אתמר. אפרוח שנו"ד
ביום טוב רב אמר אסור ושמואל ואיתיבא
ר' יוחנן אמר מותר רב אמר אסור מוקצה
הוא ושמואל ואיתיבא ר' יוחנן אמר מותר
הואיל ומתיר עצמו בשחיטה אמרי ליה רב
כהנא ורב אסי לרב וכי מה בין זה לעגל
שנו"ד ביום טוב אמר להו הואיל ומוכן אגב
אמו בשחיטה ומה בין זה לעגל שנו"ד מן
הט"רפה. שתניק רב אמר רבה ואיתיבא רב
יוסף מ"ט (ש) שתניק רב לימא להו הואיל
ומוכן אגב אמו לכלבים אמר ליה אביי
השתא

דצנעה הוא אוכל צציתו ולא אושא מלתא אזל לקצור מתיים
צפרהסא אושא מלתא ואין נכון להמיר ועוד אמר רבינא תס דבזמן
הזה יום שני משעבדים למלכות לעשות מלאכה כגון
לקבל המס ולהתעסק בצרכים הלכך אם יראו שיתעסקו לעשות
מלאכה צמת יכופו אותם לעשות מלאכה למלכות:
אפרוח שנו"ד ב"י"ט וכו'. נראה לומר דאחרמי שנתפחו עיניו
היום דאי לא נפתחו עיניו קי"ל דאפילו בחול אסור:
הואיל ומתיר עצמו בשחיטה. פירש רש"י מתיר עצמו צצבתו
להיות נשחט אזל קודם לידתו היה אסור וכיון דאתקן
לשחיטה אתקן נמי לענין מוקפה ותימה למה להו לשמואל ור' יוחנן
הן טעמא תיפוק ליה משום דלית להו מוקפה כדאמרנין פרק מי
שהשחין (שבת דף ק"ט:) דשמואל ויעירי ור' יוחנן ר"ת שצמנו צביצה
להו וי"ל דהכא קאמר טעמא אפילו לרבי יהודה דלית ליה מוקפה
שרי מהאי טעמא ולכך נר"ך האי טעמא אי נמי איצטריך אפילו
לרבי שמעון דלית ליה מוקפה דמודה דהאי מוקפה דהכא דהו
כגורגותא ומתוקן (ב) והכי מוכח צצבת (דף מה): ור"י מה בין זה לעגל
שנו"ד מן הטרפה. דהתם לא מני למימר הואיל ומוכן אגב אמו
(דף עה.) דבן פקועה נותר בצרבעה סימנין בשחיטה אמו או צדידיה ואם
כן יכול להושיט ידו צמעי אמו וישחטנו ויהיה מוכן כהאי
גוונא וי"ל דקאמר גמרא אליבא דרבי אושעיה דקמצעיה ליה התם
בחולין (דף עז.) אם יתיר בן פקועה בצרבעה סימנין אי נמי י"ל
הואיל ולכתחילה אין לו לשחטו כי האי גוונא שאינו יכול לרמות
מידיד דהוה אשוחט צצילה (שם דף ק"ג:) דאסור לכתחילה לא
מיקרי מוכן ועוד
יש לומר דהתם מיידי דאירע שכלו לאו לו חדשו והכא מיידי בלא
כלו לו חדשו והכא מיידי בלא כלו לו חדשו והכא מיידי בלא כלו לו חדשו:

רבינו חננאל

ולגבי מת אע"ג דמת
ב"ר"ט שני דלא אשתיהו
כלל. לא משחטין ליה,
דקיי"ל כרב אש דהוא
בתרא, דאמר ר"י"ט שני
לגבי מת כחול שויהו
רבנן, ואפילו ב"ר"ט שני
ב"ר"ה. אמר רבינא
והאידינא דאיכא חברי
שאוומרי ישראל כיון
שאתם קברים המת
שאתם תקברו המת שלנו
ב"ר"ט שלכם, חישינו
ומשהינן למחר. והאי
דאמר מימות עורא ואילך
לא מצינו אלול מעובר,
שצמנין מניה מכלל
דבימות עורא עירוביהו,
מנהיג מילי, שאמר
ויגע החדש השביעי וכל
ישראל בעריהו (ב). ולגבי
עירובי תבשילין. מניח
אדם מ"י"ט הראשון,
שהל פסח או סוכות
חמשי וששי בשבת,
צמנין עירובי ביום
חמישי, ואומר אם היום
י"ט, מחר חול הוא
ומחר לבשל לשבת בלא
עירוב, ואם יום ששי
י"ט של גלויות, אבל
(בגון) הוא י"ט, היום
הוא ע"י"ט, והיני מערב
מ"י"ט, והני מילי ב"י
אמר כי מוקצה הוא, אבל
ב"י י"ט של ר"ה לא.
אפרוח שנו"ד ב"ר"ט, רב
אמר כי מוקצה הוא, אבל
על שנו"ד ב"ר"ט מותר,
שהיה מוכן מאתמול
על גב אמו, שהפרה
מוכנת היא, ובלבד
בידוע שכלו לו חדשו,
ואם אינו ידוע, אסור
לחוליים, ומפורש בפרק
ר' אליעזר במס' שבת.

א) ע"י הי"ט מוס' ר"ה דף ט'
ע"ב ד"ה מימות עורא ע"ש.